І. С. Яковець, доктор юридичних наук, головний науковий співробітник відділу дослідження проблем кримінально-виконавчого права Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

РЕЦЕНЗІЯ НА КОЛЕКТИВНУ МОНОГРАФІЮ «ВСТУП ДО ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ»

Наукове дослідження колективу авторів Глинської Наталії Валеріївни, Клепки Дар'ї Ігорівни, Рєпіної Юлії Сергіївни «Вступ до проблеми цифровізації кримінального провадження» присвячено актуальній проблемі цифрової трансформації кримінального провадження та є вельми затребуваним з огляду на глобальний та національний тренд, яким є діджиталізація – найпопулярніше слово 2019 року в Україні. В нинішніх жахливих умовах повномасштабного вторгнення рф в Україну використання цифрових технологій сприяє вирішенню завдань кримінального провадження там, де традиційні засоби та заходи не працюють. Більше того, саме під час російської агресії в Україні прийшло остаточне усвідомлення на всіх рівнях державної влади безальтернативності запровадження новітніх технологій в усі сфери суспільного життя та кримінальний процес, зокрема, для розвитку правової держави. Наразі не має сумнівів в тому, що завдяки їх використанню ефективність діяльності органів кримінальної юстиції здатна значно підвищитися. Досвід проведення досудового розслідування під час воєнного стану доводить, що використання новітніх технологій надає нові можливості для розслідування кримінальних правопорушень щодо встановлення особи та місця знаходження правопорушника, отримання доказів, комунікацій між учасниками кримінального провадження тощо.

Слід зазначити, що в останні роки КПК України неодноразово доповнювався положеннями такого змісту, які мали на меті впровадити та унормувати використання цифрових технологій у кримінальній юстиції. Водночас такі зміни внаслідок ігнорування системного підходу до кримінального процесуального законодавства виявилися малоефективними, про що свідчать, зокрема, проблемні питання допустимості електронних доказів під час судового розгляду. Тому видається вкрай важливим завданням – концептуалізація цифровізації кримінального провадження як основи для системного вдосконалення відповідного національного законодавства, яке з огляду на євроінтеграційні прагнення нашої держави має відповідати стандартам, насамперед європейським, щодо застосування новітніх технологій у кримінальній юстиції. Колективна монографія «Вступ до проблеми цифровізації кримінального провадження» виглядає науковим дослідженням, яке здатне допомогти його виконати.

Колективна монографія «Вступ до проблеми цифровізації кримінального провадження» характеризується наявністю критичного аналізу попередніх наукових розробок цієї проблеми вітчизняними та зарубіжними вченими, позиванням до досвіду інших країн, ґрунтовним аналізом як практики ЄСПЛ, так і національних судів. Її структура є логічною, а сама робота містить ознаки наукової новизни та практичної значущості отриманих результатів, а також положення, які заслуговують на увагу та підтримку.

Колективна монографія Глинської Н. В., Клепки Д. І., Рєпіної Ю. С. включає основні, керівні методологічні положення щодо комплексного фундаментального дослідження цифровізації кримінального провадження. Крім того, науковий інтерес становлять систематизовані авторами фактори актуалізації цифрової трансформації кримінального провадження. Особливу увагу, на наш погляд, слід звернути на ґрунтовний аналіз питання участі учасників кримінального провадження у судовому засіданні в режимі відеоконференції

під час досудового розслідування, перспективні напрями застосування технології штучного інтелекту в кримінальному судочинстві, а також пропозиції щодо вдосконалення національного кримінального процесуального законодавства. Втім, враховуючи, що тема дослідження є новою для науки кримінального процесу, окремі положення роботи, що рецензується, виглядають дискусійними. Однак це, звичайно, не знижує її загальної високої оцінки.

У монографії висновки та пропозиції належним чином обґрунтовані та заслуговують на підтримку, а також цілком можуть вважатися значним внеском у науку кримінального процесу та бути основою для подальших наукових досліджень щодо цифровізації кримінального провадження. На нашу думку, низка запропонованих у монографії положень може бути реалізована в законотворчій, правозастосовній діяльності, у навчальному процесі ВНЗ, які здійснюють освітню діяльність за спеціальностями: «Право», «Правоохоронна діяльність», «Міжнародне право».

На підставі вищевикладеного вважаємо, що колективна монографія «Вступ до проблеми цифровізації кримінального провадження» відділу дослідження проблем кримінального процесу та судоустрою є суттєвим внеском у науку кримінального процесу, заслуговує на позитивну оцінку та рекомендації для ознайомлення фахівців галузі кримінального процесу, науковців, викладачів, аспірантів, студентів юридичних ВНЗ і факультетів, а також юристів-практиків.

Стаття надійшла до редакції:10.10.2023 р.
Прийнята до друку: 20.11.2023 р.